

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
คณะศิลปกรรมศาสตร์ | สาขาวิชาการออกแบบแฟชั่นและสไตล์
Faculty of Fine and Applied Arts | Fashion Design and Styling Program

เอกสารประกอบการสอน

รายวิชา FFS1201 หลักการออกแบบแฟชั่นและสไตล์

Principles of Fashion Design and Styling

บทนำ: ความหมายและหลักการออกแบบแฟชั่น
Introduction: The Meaning and Principles of Fashion Design

สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

วัตถุประสงค์การเรียนรู้ประจำหน่วย

หลังจากศึกษาหน่วยการเรียนรู้นี้แล้ว ผู้เรียนควรมีความสามารถดังต่อไปนี้

CLO ที่เกี่ยวข้อง	เมื่อจบบทเรียนนี้ ผู้เรียนจะสามารถ...
ด้านความรู้ (K)	อธิบายความหมายของคำว่า “แฟชั่น” (Fashion) และ “การออกแบบแฟชั่น” (Fashion Design) พร้อมทั้งบอกความแตกต่างจากคำว่า “สไตล์” (Styling) ได้อย่างถูกต้อง
ด้านความรู้ (K)	ระบุและอธิบายองค์ประกอบพื้นฐานของการออกแบบ (Elements of Design) และหลักการออกแบบ (Principles of Design) ได้ครบถ้วน
ด้านทักษะ (S)	วิเคราะห์และประเมินผลงานเครื่องแต่งกายหรือภาพแฟชั่นโดยใช้องค์ประกอบและหลักการออกแบบเป็นเกณฑ์
ด้านทักษะ (S)	ประยุกต์ใช้องค์ประกอบและหลักการออกแบบเบื้องต้นในการร่างแนวคิดผลงานออกแบบแฟชั่นของตนเอง

1. ความหมายของ “แฟชั่น” (What is Fashion?)

คำว่า “แฟชั่น” (Fashion) ในความหมายเชิงวิชาการมิได้หมายถึงเพียงเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายเท่านั้น แต่หมายรวมถึงรูปแบบพฤติกรรม รสนิยม และวิถีปฏิบัติที่ได้รับความนิยมในสังคมช่วงเวลาหนึ่ง ๆ และมีลักษณะเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย

นักวิชาการด้านแฟชั่นมองว่าแฟชั่นเป็นระบบของการสื่อสารทางสังคมรูปแบบหนึ่ง

Barnard (2002)

อธิบายว่าแฟชั่นและเครื่องแต่งกายทำหน้าที่เป็นเครื่องมือสื่อสารอัตลักษณ์ทางชนชั้น เพศสภาพ และสถานภาพทางสังคมของผู้สวมใส่ กล่าวคือ

การเลือกแต่งกายในแต่ละครั้งไม่ได้เป็นเพียงการปกปิดร่างกาย

แต่ยังสื่อความหมายทางวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ส่วนบุคคลไปพร้อมกัน

สอดคล้องกับสารานุกรม Britannica

ที่อธิบายว่าอุตสาหกรรมแฟชั่นมีเป้าหมายเพื่อสร้างความรู้สึกรังสรรค์ให้ผู้สวมใส่

ทั้งในแง่ความสวยงามต่อตนเองและการเป็นที่ยอมรับของผู้อื่น

อีกทั้งแฟชั่นยังทำหน้าที่เป็นสัญลักษณ์แสดงสถานะทางสังคมในหลายวัฒนธรรมอีกด้วย

แฟชั่น (Fashion) ≠ กระแสนิยม (Trend) ≠ เครื่องแต่งกาย (Clothing)

- เครื่องแต่งกาย (Clothing) หมายถึงสิ่งที่สวมใส่บนร่างกายโดยทั่วไป ไม่จำกัดว่าจะทันสมัยหรือไม่

- แฟชั่น (Fashion) หมายถึงรูปแบบการแต่งกายที่ได้รับความนิยมในช่วงเวลาหนึ่ง และสะท้อนบริบททางสังคม
- กระแสนิยม (Trend) หมายถึงทิศทางความนิยมระยะสั้นที่เกิดขึ้นภายในระบบแฟชั่น อาจเปลี่ยนแปลงได้รวดเร็วกว่าแฟชั่นในภาพรวม

2. ความหมายของ “การออกแบบแฟชั่น” (What is Fashion Design?)

การออกแบบแฟชั่น (Fashion Design)

คือกระบวนการสร้างสรรค์เครื่องแต่งกายและเครื่องประดับอย่างเป็นระบบ

เริ่มตั้งแต่การค้นคว้าแรงบันดาลใจ การพัฒนาแนวคิด การร่างแบบ การเลือกวัสดุ

ไปจนถึงการตัดเย็บและนำเสนอผลงานที่สำเร็จสมบูรณ์

Jones (2011)

ให้ความหมายว่าการออกแบบแฟชั่นเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ที่ผู้ออกแบบต้องเข้าใจโจทย์การออกแบบ

(design brief) โครงสร้างคอลเลกชัน คุณสมบัติของผ้า วิธีการตัดเย็บ

ตลอดจนการนำเสนอผลงานในรูปแบบพอร์ตโฟลิโอ เพื่อสื่อสารแนวคิดของนักออกแบบให้ชัดเจน

ในมุมมองเชิงธุรกิจ Frings (2007)

อธิบายว่าการออกแบบแฟชั่นเป็นจุดเริ่มต้นของห่วงโซ่อุตสาหกรรมแฟชั่นทั้งระบบ

ตั้งแต่การผลิตวัตถุดิบ กระบวนการผลิตเครื่องแต่งกาย

ไปจนถึงการค้าปลีกที่ส่งมอบสินค้าแฟชั่นสู่ผู้บริโภค การออกแบบจึงไม่ใช่เพียงกิจกรรมเชิงศิลปะ

แต่เป็นกลไกสำคัญของธุรกิจแฟชั่นด้วย

3. การออกแบบแฟชั่น กับ สไตล์ลิ่ง: ความแตกต่างและความเชื่อมโยง

แม้ “การออกแบบแฟชั่น” (Fashion Design) และ “สไตล์ลิ่ง” (Styling)

จะเป็นศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกันอย่างใกล้ชิด แต่มีบทบาทและกระบวนการทำงานที่แตกต่างกัน

ดังสรุปในตารางต่อไปนี้

ประเด็นเปรียบเทียบ	การออกแบบแฟชั่น (Fashion Design)	สไตล์ลิ่ง (Styling)
บทบาทหลัก	สร้างสรรค์และผลิตเครื่องแต่งกายชิ้นใหม่	เลือกสรรและจัดองค์ประกอบเครื่องแต่งกายที่มีอยู่แล้วให้เป็นลุค (look) ที่สมบูรณ์
จุดเริ่มต้นกระบวนการ	แนวคิด (concept) และการร่างแบบ (sketching)	โจทย์การถ่ายภาพ อีเวนต์ หรือบุคลิกของลูกค้า
ผลลัพธ์	ชิ้นงานเครื่องแต่งกายใหม่หรือคอลเลกชัน	ลุคการแต่งกายที่สมบูรณ์สำหรับบุคคลหรือสื่อ

ทั้งสองบทบทนี้ล้วนต้องอาศัยความเข้าใจในองค์ประกอบและหลักการออกแบบเป็นพื้นฐานร่วมกัน ซึ่งเป็นเนื้อหาหลักของหน่วยการเรียนรู้

4. องค์ประกอบพื้นฐานของการออกแบบ (Elements of Design)

Lauer และ Pentak (2016)

จำแนกองค์ประกอบพื้นฐานของการออกแบบทัศนศิลป์ซึ่งเป็นรากฐานที่นักออกแบบแฟชั่นนำมาประยุกต์ใช้ไว้ดังนี้

องค์ประกอบ (Element)	ความหมายและการประยุกต์ใช้ในงานแฟชั่น
เส้น (Line)	ทิศทางและเส้นตะเข็บ แนวคอ แนวชายเสื้อ ที่นำสายตาผู้ชมและกำหนดรูปลักษณ์ของเครื่องแต่งกาย เช่น เส้นตรงให้ความรู้สึกทางการ เส้นโค้งให้ความรู้สึกอ่อนหวาน
รูปทรง/รูปร่าง (Shape / Silhouette)	โครงร่างภายนอกของเครื่องแต่งกายเมื่อสวมใส่บนร่างกาย เป็นสิ่งแรกที่สายตารับรู้ก่อนรายละเอียดอื่น เช่น ทรง A-line ทรงตรง (straight) ทรงคอกลม
สี (Color)	องค์ประกอบที่สื่อความรู้สึกและอารมณ์ได้ทันที มีบทบาทสำคัญในการสร้างเอกลักษณ์ของคอลเลกชันและการรับรู้ของผู้บริโภค
พื้นผิว (Texture)	ลักษณะผิวสัมผัสของวัสดุและผ้า ทั้งที่สัมผัสได้จริงและที่มองเห็นด้วยตา เช่น เนื้อผ้าลื่นมัน เนื้อผ้าหยาบ ผ้าลูกไม้ฉลุ
ลวดลาย (Pattern)	การจัดวางลวดลายซ้ำหรือลวดลายพิมพ์บนพื้นผิวผ้า ซึ่งส่งผลต่อการรับรู้ขนาดและสัดส่วนของร่างกายผู้สวมใส่
ปริมาตร/พื้นที่ว่าง (Space / Volume)	พื้นที่ที่เครื่องแต่งกายครอบครองรอบร่างกาย ทั้งส่วนที่แนบชิดและส่วนที่มีปริมาตรฟู เช่น แขนพอง กระโปรงพอง

5. หลักการออกแบบ (Principles of Design)

หลักการออกแบบเป็นแนวทางในการจัดวางองค์ประกอบข้างต้นให้เกิดผลลัพธ์ที่งดงามและสื่อความหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ Lauer และ Pentak (2016) และ Sorger และ Udale (2006) ได้สรุปหลักการสำคัญที่นักออกแบบแฟชั่นควรเข้าใจ ดังนี้

หลักการ (Principle)	ความหมายและการประยุกต์ใช้ในงานแฟชั่น
สัดส่วน (Proportion)	ความสัมพันธ์เชิงขนาดระหว่างส่วนต่าง ๆ ของเครื่องแต่งกายและร่างกายผู้สวมใส่ เช่น อัตราส่วนระหว่างความยาวเสื้อกับกระโปรง

หลักการ (Principle)	ความหมายและการประยุกต์ใช้ในงานแฟชั่น
ความสมดุล (Balance)	การกระจายน้ำหนักทางสายตาอย่างเหมาะสม แบ่งเป็นความสมดุลแบบสมมาตร (symmetrical) และแบบอสมมาตร (asymmetrical)
จังหวะ (Rhythm)	การเคลื่อนไหวของสายตาที่เกิดจากการซ้ำขององค์ประกอบ เช่น แถวกระดุม จีบผ้า หรือลวดลายที่เรียงต่อกัน
การเน้น (Emphasis)	จุดสนใจหลักของงานออกแบบที่ดึงดูดสายตาก่อนส่วนอื่น เช่น จุดเน้นที่คอเสื้อ เข็มขัด หรือรายละเอียดปัก
เอกภาพ/ความกลมกลืน (Unity / Harmony)	ความสอดคล้องกันขององค์ประกอบทั้งหมดในชุดหรือคอลเลกชัน ทำให้ผลงานดูเป็นหนึ่งเดียว
ความขัดแย้ง/ความแตกต่าง (Contrast)	การใช้องค์ประกอบที่ต่างกันเพื่อสร้างความน่าสนใจ เช่น เนื้อผ้าหยาบคู่กับผ้าลื่น สีเข้มคู่กับสีอ่อน

6. การประยุกต์องค์ประกอบและหลักการออกแบบในกระบวนการออกแบบแฟชั่น

Sorger และ Udale (2006) อธิบายว่ากระบวนการออกแบบแฟชั่นเริ่มต้นจากการค้นคว้า (research) และพัฒนาแนวคิด (concept development)

ก่อนจะนำองค์ประกอบและหลักการออกแบบมาประยุกต์ใช้ในช่วงขั้นตอนการร่างแบบ (sketching) การเลือกผ้า (fabric selection) และการพัฒนาคอลเลกชัน (collection development) ตามลำดับ ความเข้าใจในองค์ประกอบและหลักการออกแบบอย่างลึกซึ้งจะช่วยให้นักออกแบบสามารถตัดสินใจเชิงสร้างสรรค์ได้อย่างมีเหตุผล ไม่ใช่เพียงอาศัยความรู้สึกเพียงอย่างเดียว และยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการสื่อสารแนวคิดการออกแบบให้ผู้อื่นเข้าใจตรงกัน ดังที่ Jones (2011)

เน้นย้ำถึงความสำคัญของทักษะพื้นฐานเหล่านี้ต่อการประกอบอาชีพนักออกแบบแฟชั่นในอนาคต

กิจกรรมในชั้นเรียน

กิจกรรมที่ 1: วิเคราะห์องค์ประกอบและหลักการออกแบบ

ให้ผู้เรียนเลือกภาพเครื่องแต่งกายจากนิตยสารแฟชั่นหรือแหล่งข้อมูลออนไลน์คนละ 1 ภาพ แล้วเขียนวิเคราะห์ลงในกระดาษ A4 โดยระบุ (1) องค์ประกอบการออกแบบที่โดดเด่นอย่างน้อย 3 องค์ประกอบ และ (2) หลักการออกแบบที่ปรากฏอย่างน้อย 2 หลักการ พร้อมให้เหตุผลประกอบ จากนั้นนำเสนอหน้าชั้นเรียนคนละ 2-3 นาที

กิจกรรมที่ 2: อภิปรายกลุ่ม

แบ่งกลุ่มย่อยกลุ่มละ 4-5 คน ร่วมกันอภิปรายหัวข้อ

“การออกแบบแฟชั่นและสไตล์ในยุคปัจจุบันแตกต่างจากอดีตอย่างไร”

โดยอ้างอิงแนวคิดจากบทเรียน แล้วสรุปเป็นประเด็นสำคัญ 3 ข้อ นำเสนอต่อชั้นเรียน

คำถามทบทวนท้ายบท

- 1. จงอธิบายความหมายของคำว่า “แฟชั่น” และ “การออกแบบแฟชั่น” พร้อมยกตัวอย่างประกอบ
- 2. การออกแบบแฟชั่น (Fashion Design) และการสไตล์ (Styling) มีความเหมือนและความแตกต่างกันอย่างไร
- 3. องค์ประกอบของการออกแบบ (Elements of Design) มีอะไรบ้าง และแต่ละองค์ประกอบส่งผลต่อการรับรู้เครื่องแต่งกายอย่างไร
- 4. เลือกภาพเครื่องแต่งกาย 1 ภาพ แล้ววิเคราะห์โดยใช้หลักการออกแบบ (Principles of Design) อย่างน้อย 3 หลักการ
- 5. เพราะเหตุใดความเข้าใจในองค์ประกอบและหลักการออกแบบจึงมีความสำคัญต่อการเป็นนักออกแบบแฟชั่นมืออาชีพ

คำศัพท์สำคัญ (Key Terms)

คำศัพท์ (Term)	ความหมาย
Fashion แฟชั่น	รูปแบบการแต่งกายหรือพฤติกรรมที่เป็นที่นิยมในช่วงเวลาหนึ่ง ๆ และเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย
Fashion Design การออกแบบแฟชั่น	กระบวนการสร้างสรรค์เครื่องแต่งกายและเครื่องประดับ ตั้งแต่แนวคิดจนถึงชิ้นงานสำเร็จ
Styling สไตล์	การเลือกสรรและจัดวางเครื่องแต่งกาย เครื่องประดับ และองค์ประกอบภาพ เพื่อสื่อสารบุคลิกหรือแนวคิดผ่านการแต่งกาย
Silhouette ทรงเงา / โครงร่าง	โครงร่างภายนอกของเครื่องแต่งกายเมื่อสวมใส่ มองเห็นเป็นเงาทึบ
Haute Couture โอต์กูตูร์	เสื้อผ้าชั้นสูงที่ตัดเย็บเฉพาะบุคคลตามมาตรฐานของสมาคมแฟชั่นชั้นสูงแห่งฝรั่งเศส
Ready-to-Wear (Prêt-à-porter) เสื้อผ้าสำเร็จรูป	เครื่องแต่งกายที่ผลิตตามขนาดมาตรฐานเพื่อจำหน่ายทั่วไป

เอกสารอ้างอิง (References)

Barnard, M. (2002). Fashion as communication (2nd ed.). Routledge.

Frings, G. S. (2007). Fashion: From concept to consumer (9th ed.). Pearson.

Jones, S. J. (2011). Fashion design (3rd ed.). Laurence King Publishing.

Lauer, D. A., & Pentak, S. (2016). Design basics (9th ed.). Cengage Learning.

Sorger, R., & Udale, J. (2006). The fundamentals of fashion design. AVA Publishing.

The Information Architects of Encyclopaedia Britannica. (n.d.). Fashion design and manufacturing.
In Encyclopaedia Britannica. Retrieved July 14, 2026, from
<https://www.britannica.com/art/fashion-industry/Fashion-design-and-manufacturing>